

Road Trip USA: Οδηγώντας 16.994 χιλιόμετρα σε 61 μέρες

Γιώργης Γερόλυμπος

Το 1955 ο Garry Winogrand αποφάσισε να κάνει ένα ταξίδι διασχίζοντας τις Ηνωμένες Πολιτείες. Κοιτάζοντας από απόσταση, το μόνο ενδιαφέρον πράγμα που μπορεί να ειπωθεί γι' αυτό είναι ότι δεν είχε κανέναν λόγο να το κάνει.

Tod Papageorge, *Garry Winogrand; Public Relations* (1977)

Την 1η Φεβρουαρίου 2008 προσγειώνομαι στη Νέα Υόρκη μετά από ταξίδι 14 ωρών. Βρέχει καταρρακτωδώς, είναι νύχτα και ο συνδυασμός αϋπνίας και αλλαγής ώρας και τόπου δημιουργεί ζάλη αντίστοιχη με εκείνη της μέθης. Αρκετά χαμένος, ομολογώ, αναρωτιέμαι: Τι ήρθα να κάνω σε αυτόν τον ξένο τόπο; Γιατί μπαίνει κανείς σε ένα αεροπλάνο, ταξιδεύει έως την άλλη άκρη του ημισφαιρίου, επιβιβάζεται σε ένα αυτοκίνητο με σκοπό να διασχίσει την αμερικανική ήπειρο από την ανατολική ακτή ως τη δυτική και πίσω, έχοντας ως μόνη παρέα δύο φωτογραφικές μηχανές και ένα σημειωματάριο; Μήπως, και σ' αυτή την περίπτωση, δεν υπήρχε κανένας λόγος να γίνει;

Έχοντας, πλέον, επιστρέψει στον τόπο από όπου ξεκίνησε το ταξίδι μου, γνωρίζω πια ότι οι λόγοι ήταν σύνθετοι και διαφορετικοί, η αφετηρία τους όμως μπορεί να αναζητηθεί πολύ νωρίτερα, στη διάρκεια των φοιτητικών μου χρόνων. Εκείνη την εποχή, έμαθα να αγαπώ τη φωτογραφία μέσα από το έργο σημαντικών δημιουργών που αποτέλεσαν τους «ήρωές» μου. Φωτογράφοι όπως οι Robert Frank, Lewis Baltz, Joel Sternfeld και Richard Misrach ταξίδεψαν από τη μία άκρη των Ηνωμένων Πολιτειών ως την άλλη φωτογραφίζοντας το τοπίο, τις πόλεις και τον εαυτό τους μέσα σ' αυτήν τη χωρική αλλά και τόσο προσωπική αναζήτηση.

Η περιήγηση στην αμερικανική ήπειρο με αυτοκίνητο δεν είναι κάτι καινούργιο για τον κόσμο ή για τη φωτογραφική τέχνη. Θα ήταν όμως κάτι νέο για μένα, σε έναν κόσμο που βρισκόταν κυριολεκτικά και μεταφορικά τόσο μακριά από μένα. Μετά από μεγάλο διάστημα να παρατηρώ άλλους να το τολμούν, είχε έρθει η ώρα να απαντήσω αν θα συνέχιζα να κοιτάζω από απόσταση ή θα έκανα και εγώ αυτό το ταξίδι.¹

¹ Το ταξίδι αυτό πραγματοποιήθηκε με την ευγενική φροντίδα του Ιδρύματος Fulbright, Ελλάδος, ενώ οι φωτογραφίες στο παρόν άρθρο δημοσιεύονται με άδεια του ίδιου του φωτογράφου.

Ξεκίνησα, λοιπόν, από τη χειμωνιάτικη Νέα Υόρκη. Η πολη παραμένει παγωμένη, απόμακρη και πολύ δύσκολα προσεγγίσιμη, σαν να αρνείται πεισματικά να μαλακώσει. Τι πρωτότυπο μπορεί κανείς να φωτογραφίσει στην πιο πολυφωτογραφημένη πόλη του κόσμου; Παρ' όλα αυτά επιμένω, μάταια ή όχι, ελπίζοντας ότι το όλο πλάνο θα φανεί αργότερα. Ο τρόπος που έχω επιλέξει να κάμψω την αντίστασή της είναι να την περπατώ. Κινούμαι παντού με τα πόδια, όσο και αν είναι το βάρος της μηχανής, της τσάντας ή των βιβλίων που έχω μαζί μου. Περπατάω ημέρα, απόγευμα, νύχτα, υπό βροχή ή με ήλιο, στους δρόμους ή μέσα στα πάρκα. Νομίζω ότι αυτό αρέσει πολύ στις πόλεις. Πιστεύω ότι αυτή εδώ θα συγκινηθεί στο τέλος από την προσπάθειά μου και θα μου ανοιχθεί. Περιμένω. Κατά διαστήματα στέκομαι σε σημεία της. Κάθομαι σε καφέ στο Μανχάταν και γράφω. Ο γραφικός μου χαρακτήρας μου φέρνει στο μυαλό, αναπόφευκτα, την τελευταία φορά που τον πρόσεξα. Συνηθισμένος κι εγώ, πλέον, να γράφω στον υπολογιστή, έχω χρόνια να γράψω με το χέρι. Η τελευταία φορά που κατέγραψα σκέψεις, συναισθήματα, ελπίδες και αγωνίες σε χαρτί ήταν πριν από δέκα χρόνια, στις αγγλικές ακτές το 1998. Και τότε, όπως και τώρα, πραγματοποιούσα ένα μακρύ ταξίδι, ένα εσωτερικό ταξίδι, παράλληλα με το εξωτερικό. Η ουσία και ο λόγος αυτού του ταξιδιού αρχίζουν σιγά-σιγά να ξεκαθαρίζουν.

Μετά από δέκα μέρες στη Νέα Υόρκη, επιβιβάζομαι σε ένα Ford Focus και ξεκινώ για την πρωτεύουσα των ΗΠΑ, την Ουάσινγκτον. Το αυτοκίνητο είναι μικρό και το φτηνότερο που κατάφερα να βρω. Παρ' όλα αυτά το όνομά του (Focus, δηλαδή Εστίαση) είναι σημαντική υπενθύμιση για έναν φωτογράφο και προσπαθώ να το έχω στο μυαλό μου. Ταξιδεύω νότια στη Βιρτζίνια μέσα στη νύχτα υπό βροχή. Ξέρω ότι ο καιρός θα αλλάξει όσο κατεβαίνω πιο νότια οπότε βάζω στόχο να φτάσω ως τη Φλόριντα πριν κατευθυνθώ δυτικά. Υπάρχουν εντάσεις, πάνω και κάτω. Στιγμές μεγάλης χαράς και άλλες ιδιαίτερης αγωνίας. Νιώθω πολύ μακριά από το σπίτι μου και νομίζω ότι ξέρω γιατί. Πέρα και πάνω από οτιδήποτε άλλο, κάποια στιγμή ο άνθρωπος αρχίζει να αντιλαμβάνεται την απόσταση μέσω του χρόνου και του χώρου. Όταν είσαι μόνος σου, ο χρόνος διαστέλλεται, μιλάς με τον εαυτό σου, γράφεις τις σκέψεις σου, επιλέγεις προς τα πού θα κινηθείς χωρίς αντίλογο ή συζήτηση. Ταυτόχρονα, βρίσκεσαι σε έναν τόπο τον οποίο αντιλαμβάνεσαι στο πλήρες μήκος και πλάτος του, καθώς έφτασες εκεί με επίγεια μέσα. Δεν νομίζω ότι υπάρχει εντονότερη αίσθηση του ταξιδιού από το να οδηγείς μόνος. Ξέρεις πού είσαι, ξέρεις πόσο απέχεις, ξέρεις πότε θα φτάσεις στον επόμενο προορισμό. Οι αισθήσεις αυτές αφήνονται στα χέρια σου,

βρίσκεσαι εκεί επειδή εσύ σε οδήγησες εκεί, θα φτάσεις στον επόμενο προορισμό όσο εσύ αντέχεις να οδηγείς, απέχεις από το σπίτι σου όσο εσύ σε απομακρύνεις.

Δική μου ελπίδα από αυτό το ταξίδι είναι να ξαναβρώ τη δική μου γλώσσα, την έκφραση του δικού μου λόγου. Πάει πολύς καιρός που, φοβάμαι ότι, αφήθηκα στη ροή του επαγγέλματος, στην αρχή από εργασιακή αγωνία, στη συνέχεια από σιγουριά. Το ταξίδι μου στην Αμερική, από τη μία άκρη ως την άλλη, φωτογραφίζοντας ό,τι πιάσει το βλέμμα μου χωρίς λίστα ή απαίτηση από κανέναν, είναι δική μου επιλογή, δικό μου ρίσκο. Είναι ωραίο να νιώθεις ξανά ζωντανός, μη σκεπτόμενος το αποτέλεσμα. Ταξιδεύω μέσα σ' ένα απέραντο τοπίο. Μετά τη Βόρεια Καρολίνα ακολουθεί η Νότια, μετά η Τζόρτζια, η Αλαμπάμα, το Μισσισιπίππι και η Λουιζιάνα. Κάνω πέντε μέρες για να διασχίσω το Τέξας από άκρη σε άκρη κι από εκεί, από τα σύνορα με το Μεξικό, ανεβαίνω βόρεια στο Νέο Μεξικό, την Αριζόνα και μέσω της Νεβάδα φτάνω στην Καλιφόρνια. Επισκέπτομαι εθνικά πάρκα, ανεβαίνω σε βουνά, διασχίζω ερήμους, κοιμάμαι όπου με πιάσει η νύχτα. Η κούραση συσσωρεύεται μαζί με τα χιλιόμετρα. Κάθε μέρα ξυπνάω πιο κουρασμένος, κάθε μέρα οδηγώ πιο δύσκολα, το μεσημέρι πιάνω τον εαυτό μου να μη συγκεντρώνεται στον δρόμο και να ετοιμάζεται να κοιμηθεί. Κάθε μέρα βυθίζομαι περισσότερο στην απόσταση, κάθε πρωί αισθάνομαι ότι σηκώνω τα χιλιόμετρα μαζί μου. Ο πρώτος μήνας στον δρόμο με βρίσκει στη μέση της διαδρομής.

Στην επιστροφή, σταματώ στο σημείο που ονομάζεται Four Corners όπου συνορεύουν οι τέσσερις Πολιτείες, Γιούτα, Κολοράντο, Νέο Μεξικό και Αριζόνα. Ο τόπος δεν παρουσιάζει κάποια ξεχωριστή ομορφιά και όμως, για κάποιον λόγο που δεν γνωρίζω ή δεν καταλαβαίνω, σου δίνει δύναμη το γεγονός ότι μπορείς να κινείσαι ανάμεσα σε διαφορετικές Πολιτείες, ή διαφορετικές χώρες, ή διαφορετικούς κόσμους. Καταλαβαίνεις ότι δεν ανήκεις πουθενά στην πραγματικότητα, ούτε εκεί που γεννήθηκες, ούτε εκεί που ζεις. Ανήκεις εκεί που εσύ σε πηγαίνεις, εκεί που εσύ αποφασίζεις ότι θα τον αποκαλείς τόπο σου. Το ταξίδι της επιστροφής συνεχίζεται. Από το Κολοράντο κατευθύνομαι ανατολικά προς το Κάνσας. Επί τρεις μέρες οδηγώ σε ευθεία μέσα σε ατελείωτες εκτάσεις με καλαμπόκια. Τα πάντα είναι επίπεδα σ' αυτόν τον τόπο, το ψηλότερο σημείο, όπου κι αν κοιτάξω, είναι το αυτοκίνητό μου. Περνάω στο Μιζούρι κι από κει στο Ιλλινόι, στην Ιντιάνα και στο Οχάιο. Δεν κοιτάζω, πλέον, τόσο έντονα, δεν βλέπω, αλλά ούτε κυνηγώ άλλες εικόνες. Οδήγηση, ώρες, μίλια, ήλιος, αέρας, κρύο, επίπεδη γη, νούμερα σε πινακίδες, ονόματα μακρινών προορισμών, νύχτες που έρχονται γρήγορα, μοτέλ δίπλα σε

αυτοκινητοδρόμους, δωμάτια με την ίδια τηλεόραση, το ίδιο μεγάλο κρεβάτι, το ίδιο μικρό μπάνιο.

Σε κάθε μοτέλ, οι ίδιες επαναλαμβανόμενες διαδικασίες για το όνομα και την εθνικότητά μου, κάθε φορά ακόμα μία ιστορία για την Ελλάδα, είτε από ανάμνηση είτε από επιθυμία επίσκεψης. Επαναλαμβανόμενα προγράμματα στο ραδιόφωνο, ιστορίες από την άλλη άκρη του κόσμου, συζητήσεις για τον πόλεμο στο Ιράκ, άνθρωποι που φοβούνται κι άλλοι άνθρωποι που ζητούν χρήματα για να κάνουν τη ζωή πιο εύκολη. Βρήκα το όριό μου, το ξεπέρασα και έσπασε. Δεν έγινε με κρότο, ούτε με κάποιο σημαντικό γεγονός. Πέρασα ένα σημείο, σταμάτησα, έβαλα τη μηχανή στο πορτμπαγκάζ και κάθισα κάτω. Κοίταξα γύρω μου, δεν υπήρχε τίποτα να προσέξω. Προσπάθησα να βρω κάτι να εστιάσω, ώστε να ξαναβρώ τον λόγο να βγάλω τη μηχανή, αλλά δεν βρήκα τίποτα εκεί. Από ένα σημείο και πέρα, οδηγώ πλέον σαν υπνωτισμένος, δεν ακούω μουσική, δεν προσέχω τις φωνές στο ραδιόφωνο, δεν ξέρω καν τι συζητούν. Κατά διαστήματα, αντιλαμβάνομαι ότι πρόκειται για το ίδιο ρεπορτάζ που άκουσα την προηγούμενη ημέρα, ή ίσως την παραπροηγούμενη. Μόνο νούμερα συγκρατώ, τον αριθμό μιλίων μπροστά μου, τις Πολιτείες που έχουν εκλογικές αναμετρήσεις τις επόμενες εβδομάδες ή τον αριθμό των νεκρών στρατιωτών που πλησιάζουν τους τέσσερις χιλιάδες.

Έχω πλέον φτάσει στην Πενσυλβάνια και το ταξίδι πλησιάζει προς το τέλος. Κοιμάμαι το βράδυ και δεν θυμάμαι ακριβώς πού είμαι. Δεν έχει σημασία. Ούτως ή άλλως, το δωμάτιο είναι πανομοιότυπο με αυτό που κοιμήθηκα την προηγούμενη, αλλά και το πάρκινγκ έξω είναι το ίδιο. Παρά την κούραση, νιώθω απερίγραπτα τυχερός που έχω ζήσει ένα τέτοιο ταξίδι, ακόμα και η απώλεια προσανατολισμού αναμειγμένη με την κόπωση είναι πολύτιμη. Είμαι καλά με αυτό, αποδέχομαι με ευγνωμοσύνη τα δείγματα ότι τελειώνει. Κοιτάζω τον χάρτη μου. Τον είχα αγοράσει πίσω στην Ελλάδα, τον θυμάμαι άδειο στο σπίτι μου, αναρτημένο στον τοίχο, όταν προσπαθούσα να οργανώσω το ταξίδι μου. Είναι γεμάτος πλέον με εικόνες και αναμνήσεις, λίγο ακόμα και θα τελειώσει. Ακόμα τετρακόσια μίλια και ο κύκλος θα κλείσει...

*Και τα έργα τα μεγάλα
που γι' αυτά γεννήθηκαν. Μονάχα γι' αυτά γεννήθηκαν
δεν τα τολμάς. Θρύβουν, χάνονται
Ποτέ δεν θα ονομασθούν πράξεις.²*

² Σαίξπηρ, *Άμλετ*, III, ι, σελ. 86-88.

Κάποια λόγια με φοβίζουν πολύ λιγότερο πλέον. 16.994 χιλιόμετρα, 61 ημέρες, διασχίζοντας 27 Πολιτείες, 35 μεγάλες πόλεις, 4 ερήμους, 3 οροσειρές, 9 εθνικά πάρκα και 3 θάλασσες. Ταξίδεψα πιο πολύ και πιο μακριά απ' όσο είχα ελπίσει ποτέ. Τα μάτια μου βλέπουν, πλέον, λίγο πιο έντονα, λίγο πιο μακριά. Με το ταξίδι αυτό, είχα τη μοναδική ευκαιρία να με συναντήσω ξανά μετά από πολύ καιρό.

Βιβλιογραφία

Αγγλόφωνος τίτλος

Parageorge, Tod. *Garry Winogrand; Public Relations*. New York, The Museum of Modern Art, 2004.

Ελληνικός τίτλος

Σαίξπηρ, Ουίλλιαμ, *Αμλετ, Πρίγκιπας της Δανίας* (Δράμα σε πέντε πράξεις και είκοσι σκηνές), μτφρ. Γιώργος Χειμωνάς, Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1988.

Φωτογραφία 1. Γιώργης Γερόλυμπος, *Apachee Reserve Arizona* (2008)

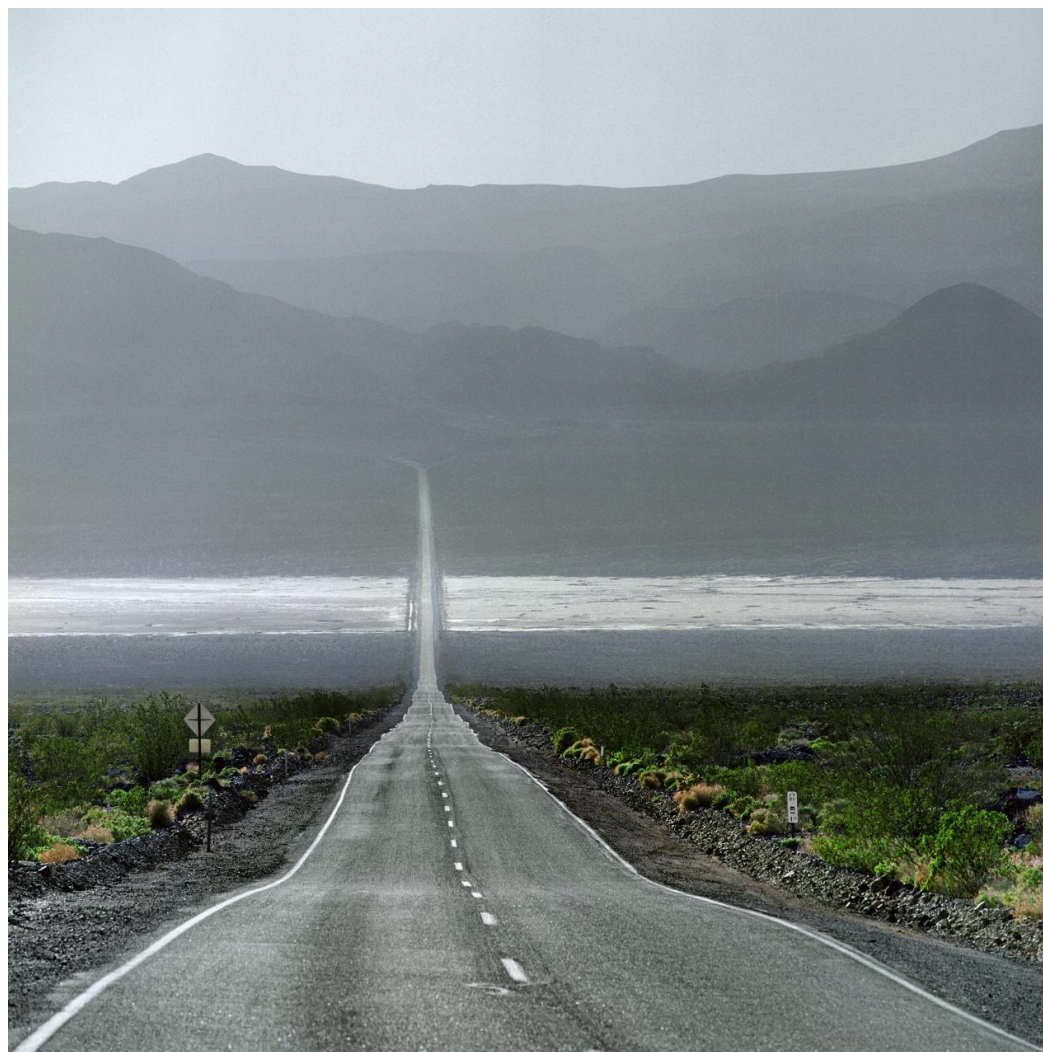
Φωτογραφία 2. Γιώργης Γερόλυμπος, *Blue Ridge North Carolina* (2008)

Φωτογραφία 3. Γιώργης Γερόλυμπος, *Canyon Lands Utah* (2008)

Φωτογραφία 4. Γιώργης Γερόλυμπος, *Central Park New York* (2008)

Φωτογραφία 5. Γιώργης Γερόλυμπος, *Death Valley California* (2008)

Φωτογραφία 6. Γιώργης Γερόλυμπος, *Golden Gate San Francisco California* (2008)

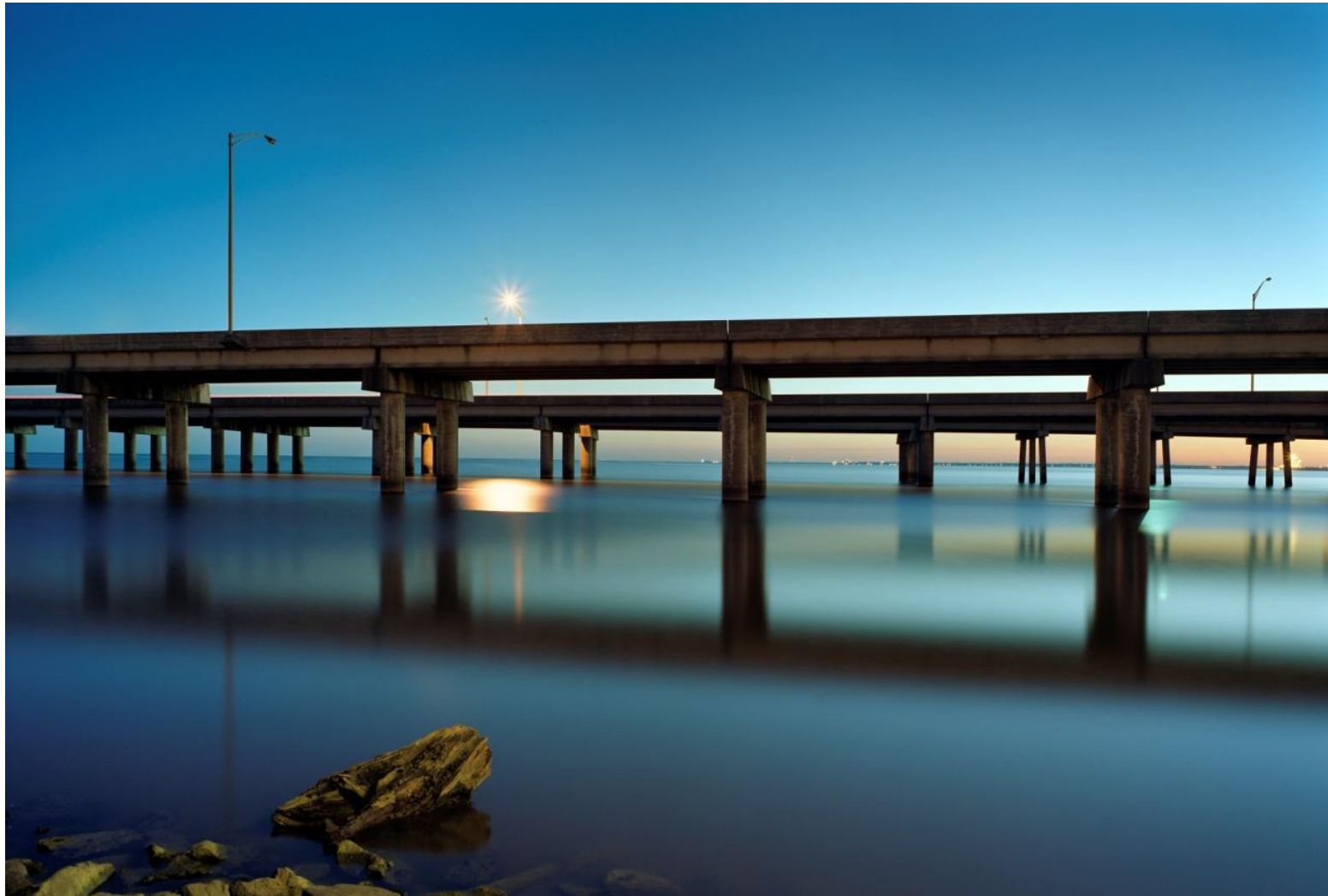
Φωτογραφία 7. Γιώργης Γερόλυμπος, *Hazelhurst Georgia* (2008)

Φωτογραφία 8. Γιώργης Γερόλυμπος, *Highway Kansas* (2008)

Φωτογραφία 9. Γιώργης Γερόλυμπος, *Las Vegas Nevada* (2008)

Φωτογραφία 10. Γιώργης Γερόλυμπος, *Louisiana* (2008)

Φωτογραφία 11. Γιώργης Γερόλυμπος, *Moab Utah* (2008)

Φωτογραφία 12. Γιώργης Γερόλυμπος, *Monument Valley* (2008)

Φωτογραφία 13. Γιώργης Γερόλυμπος, *New Mexico* (2008)

Φωτογραφία 14. Γιώργης Γερόλυμπος, *New York City* (2008)

Φωτογραφία 15. Γιώργης Γερόλυμπος, *Pensacola Florida* (2008)

Φωτογραφία 16. Γιώργης Γερόλυμπος, *Prono Utah* (2008)

Φωτογραφία 17. Γιώργης Γερόλυμπος, *San Francisco California* (2008)

Φωτογραφία 18. Γιώργης Γερόλυμπος, *White Sands New Mexico* (2008)

Φωτογραφία 19. Γιώργης Γερόλυμπος, *Zion Park Utah* (2008)